

© Koen Broos

Thomas Ryckewaert - Golem
De Standaard, december 2016

Het is een magnetiserend universum dat zich op de scène ontvouwt. Vooraan staan vier acteurs onder een doorzichtig vlies, als in een wassenbeeldenmuseum in winterslaap. Achter hun rug wolkt een vleugje rook op tot een hele nevelhemel. Een lichtgevend laseroog, als van God, maakt er een zinderend prisma van. Hier staat iets te gebeuren. Iets kosmisch.

Ryckewaert varieert op de mythe van de eenzame uitvinder die dode materie menselijk leven inblaast, tot die creatie zich ontworstelt aan zijn controle. Denk Frankenstein, maar in de joodse oerversie van de golem. Achteraan tokkelt een wetenschapper verwoed op zijn keyboard, vooraan zal hij zijn vrouwelijke creatuur op een altaartje seksueel aanraken, waarna alles kantelt. We zien losse beelden, geen vaste lijn. Een *space odyssey*.

Anekdotiek is Ryckewaert vreemd, zijn bronnen haalt hij uit biologie, psychologie, filosofie. Die combinatie maakt van *Golem* een enigmatisch kijkstuk, maar heel sensitief. Identiteiten worden ontdubbeld in spiegels, het universum danst zich los uit zijn vaste hoeken en hengsels. Alles plooit open, controle ontsnapt. En wanneer boven al die visuele betovering het droge werklicht aanfloeft over scène en zaal, wordt *Golem* ook een zelfbeeld van Ryckewaert als regisseur: hij laat zijn eigen schepping los.

De hypnotische tunnel waarin zijn voorstelling je zuigt, is die van elke monomane uitvinder, maar ook de regie ontsnapt er niet aan. Bang voor te veel duidelijkheid, met Hebreeuws als voertaal, krijgt *Golem* zijn inspiratie moeilijk overgebracht. Een gebrek aan gesprek? Die ingekeerdheid is jammer, want Ryckewaert is van zijn generatie een van de meest intelligente en theatraal onderlegde makers, klaar voor de echte grote zaal.

Wouter Hillaert